

Asia: VN/32076/2023

Lausuntopyyntö kotoutumislain mukaisista asetuksista

Lausunnonantajan lausunto

Asetus 1: VNa osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sekä monialaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin sisällöstä ja toteuttamisesta (arviointiasetus)

Pohjois-Karjalan ELY-keskus painottaa, että osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tulee lähteä liikkeelle henkilön koulutus- ja työhistorian kartoittamisesta ja vahvuuksien tunnistamisesta eikä siitä olettamuksesta, että kotoutuja on luku- ja kirjoitustaidoton. Tosiasiassa valtaosa maahanmuuttajista on koulutettuja ammattilaisia ja Suomi nimenomaan panostaa osaavan työvoiman maahanmuuttoon. Siksi 2 §:n alkuhaastattelun järjestystä on muutettava asetuksessa käänteiseen suuntaan arvostaen kotoutujan aiempaa koulutusta, työkokemusta ja muuta osaamista.

Kunnan tai työvoimaviranomaisen on selvitettävä alkuhaastattelussa maahanmuuttajan osaaminen ja kotoutumisen yleiset valmiudet sekä kotoutumisen palvelutarpeet ja toiveet.

- 1) aikaisempi koulutus ja työkokemus;
- 2) erityistaitoihin liittyvä osaaminen ja muut vahvuudet;
- 3) kielitaito: suomen ja ruotsin kielen taito, muut kielet. On tärkeää selvittää mitä kaikkia kieliä kotoutujia hallitsee;
- 4) opiskelutaidot ja -valmiudet sekä työelämätaidot ja -valmiudet;
- 5) muu elämäntilanne ja siitä johtuvat palvelutarpeet;
- 6) työllisyys- ja koulutuspalveluiden tarpeet sekä niitä koskevat tavoitteet;
- 7) muut kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet ja tavoitteet.

Edellisten kysymysten perusteella selviää, onko henkilö luku- ja kirjoitustaitoinen. Luku- ja kirjoitustaidottomilta on selvitettävä, onko henkilö primäärisesti vai sekundaarisesti luku- ja kirjoitustaitoinen. Lisäksi on selvitettävä kotoutumissuunnitelman tai monialaisen osaamisen ja

kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin tarve sekä perheen kotoutumissuunnitelman mahdollinen tarve.

Asetus 2: VNa monikielisen yhteiskuntaorientaation sisällöstä ja toteuttamisesta (yhteiskuntaorientaatioasetus)

Pohjois-Karjalan ELY-keskus painottaa, että monikielisen yhteiskuntaorientaation toteutuksen tulee olla kannustava, vuorovaikutteinen ja tavoitteellinen.

Sisällön olennainen osa tulisi olla perehtyminen käytännössä jalkautuen uuteen kotikuntaan ja sen julkisiin ja yksityisiin palveluihin (sosiaali- ja terveyspalvelut, varhaiskasvatus, koulutus, kotoutumispalvelut, työmarkkinat sekä järjestötoiminta ja harrastukset jne.). Tärkeää on myös käytännössä tutustua vahvaa tunnistautumista vaativiin palvelujärjestelmiin (OmaVero, Oma-Kanta, Daisy, Wilma, TE-palvelut - Oma asiointi jne.).

Viimeinen osa omakielistä yhteiskuntaorientaatiota tulee olla oman kotoutumisen prosessin hahmottaminen: polku työelämään ja/tai koulutukseen sekä perhe/arkielämään uudella kotipaikkakunnalla.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus korostaa, että monikielisen yhteiskuntaorientaation teoreettiset sisällöt pitää tehdä eläviksi kiinnittämällä tiedot asumisesta, elämisestä ja työnteosta konkreettiseksi osaksi arkielämää uudella kotipaikkakunnalla.

Asetus 3: VNa alaikäisenä ilman huoltajaa tulleen lapsen edustajan palkkion maksamisen perusteista ja palkkion suuruudesta, korvattavista kuluista sekä menettelystä palkkion maksamisessa ja kulujen korvaamisessa (edustajanpalkkioasetus)

Edustajan tehtävä on vaativa asiantuntijatehtävä, josta maksettava palkkio on pysynyt samana ainakin vuodesta 2012. Sen vuoksi 4 § Palkkion määrä edustajan minimintuntipalkkio tulisi olla vähintään 65 euroa (Akavan palkkiosuositus asiantuntijatyössä).

Palkkio tulisi maksaa myös maahanmuuttoviraston tai elinkeino ja ympäristökeskuksen etukäteen hyväksymään edustajan tehtävän hoitamisen kannalta tarpeelliseen lisäkoulutukseen osallistumisen ajalta. (5 §)

Asetus 4: VNa laskennallisen korvauksen perusteista ja maksatuksesta (korvausasetus)

Pohjois-Karjalan ELY-keskus katsoo, että tulkitsemisen kustannusten korvauksien sisällyttäminen osaksi laskennallista korvausta on tervetullut muutos, joka pienentää hallinnollisen työn määrää kunnissa ja hyvinvointialueilla.

Periaatteessa panostus maahanmuuton korvauksiin alkuvaiheessa on kannatettava uudistus, mutta korvausajan lyhentäminen ei ole perusteltua. Suurimmalle osalle pakolaistaustaisista ihmisistä ja yksin tulleista alaikäisistä kolme vuotta on liian lyhyt aika kotoutumiseen ja työelämään siirtymiseen. Lyhennetty korvausaika asettaa isoja paineita kuntien ja hyvinvointialueiden kotoutumispalveluiden rahoittamiseen ja järjestämiseen.

Asetus 5: VNa kotoutumisen edistämisen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavista tiedoista (tietoasetus)

Kotodigi järjestelmän käyttöönotossa on kahden vuoden siirtymäaika. Pohjois-Karjalan ELY-keskus ehdottaa, että tietoasetuksessa selkeästi määritellään, miten siirtymäaikana vaadittavat tiedot tallennetaan valtakunnalliseen tietovarantoon, jos kunnalla on käytössä oma järjestelmä.

Muut huomiot

Pohjois-Karjalan ELY-keskus kiinnittää huomiota siihen, että asetusmuutoksissa ei ole otettu huomioon sitä, miten työllistävien yritysten tarpeet otetaan huomioon maahanmuuttajien työllisyyden nopeuttamiseksi. Pohjois-Karjalan ELY-keskus painottaa, että olisi selkeästi määriteltävä, miten yhteistyö työnantajien, viranomaisten ja oppilaitosten välillä vakiinnutetaan jo kotoutumisen alkuvaiheessa. Maahanmuuttajien nopea työllistyminen edellyttää sitä, että työnantajien näkemykset ja osaavan työvoiman tarve otetaan huomioon. Ensimmäisen maahanmuuttajan työllistäminen on iso haaste työnantajille. Sen vuoksi työnantajia pitää kuulla ja tukea järjestelmällisesti kotoutujien työllistämässä.

Lappeteläinen Raisa
Pohjois-Karjalan ELY - Työllisyys, yrittäjäyys ja osaaminen -yksikkö